

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Praesertim Augustini, Et Thomae Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Sacramentis In Genere Et Specie - Libros Octo Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput 19. Confutantur Juniores, aientes, absolutionem, dilatam ad finem
usque substrationis, vel consistentiaë, non fuisse sacramentalem pro foro
interno; sed cæremonialem, pro foro externo dumtaxat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73212](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73212)

xiimè ante Orationem Dominicam, non obscure docet Optatus Milevitanus lib. 2. his verbis: " Etc., nim inter vicina momenta, dum manus impositis, & delicta donatis, mox ad altare reverfi, Dominicam Orationem prætermittere non potestis."

- 245 Favere etiam videtur D. Bassilius epist. ad Amphilocho in qua enumeratis quatuor stationibus: *In autem* (inquit) *expletis, erit Sacramentorum particeps.* Cum enim dicitur, *Sacramentorum*, insinuare videtur, non solum Eucharistiæ, sed & Sacramenti Pœnitentiæ tunc fore participem.

CAPUT XIX.

Consulantur Juniores, aientes, absolutionem, dilatam ad finem usque substrationis, vel consistentiæ, non fuisse sacramentalem pro foro interno; sed ceremoniale, pro foro externo duntaxat.

- 246 Sic utique putant noster Carolus ab Assumptio, Henneguerius, Author Tempestatis Novarientis, Carolus Franciscus Reymakers, alique Noviores, in recentiorum Casuistarum lectione, magis quam in antiquitate versati. Sed opinio ista (ne dicam aberratio) idèd rejicienda est, quia favere videtur hæreticis, negantibus absolutionem, olim ab Ecclesia datam, sacramentalem fuisse. Quod profectò difficulter ostendi poterit, si illa, ðe qua agitur, sacramentalis non fuerit.

- 247 Favere item videtur impio Calvino lib. 3. Instit. c. 4. §. 19. Molinao l. 7. de la *pouvoiré du Pape* controvert. 8. c. 13. Melanctoni Apolog. Confess. August. articulo de confessione & satisfactione, aientibus, laboriosa pœnitentiæ opera, olim in pœnitentiæ imposita, & à pœnitentibus practicata, rem merè politicam fuisse, nec in foro interno valuisse ad satisfaciendum Deo, sed in foro externo duntaxat, ad satisfaciendum Ecclesiæ: *Scholastici* (ait Melancton) *viderunt in Ecclesia esse satisfactionem: sed non animadvertunt illa spectacula instituta esse, tum exempli causa, tum ad probandos hos, qui petebant recipi ab Ecclesia. In summa non viderunt esse disciplinam, & rem profus politicam. Idèd superstitiosè finxerunt, eas non ad disciplinam, coram Ecclesia, sed ad placandum Deum valere.*

- 248 Cum enim testimonia, quæ ex Patribus, & praxi veteris Ecclesiæ, Catholici proferunt, ad probandum absolutionem, post Confessionem datam, sacramentalem fuisse, clariora non sint iis, quibus probavimus absolutionem, olim post satisfactionem datam, sacramentalem fuisse: si hoc ex dictis testimoniis efficaciter non concludatur; nec istud facile concludi poterit. Et si absolutio, post satisfactionem, sive post exantlatos pœnitentiæ labores data, non fuerit sacramentalis, sed ceremonialis tantum; idem de satisfactione, seu laboribus istis hæretici concludent. Nec ipsos laudati Juniores facile convincere poterunt,

§. I.

Quinque argumentis opinio illa confutatur.

- 249 **I**gitur ad istos hæreticorum errores fortius & efficacius propulsandos, veritatemque propugnandam, opinio illa Juniorum confutatur. 1° quia si canonicè pœnitentium absolutio, post impletam satisfactionem data, sacramentalis non fuisset, sed ceremonialis; canonicè pœnitentes Sacerdos, statim post Confessionem, ante omnem satisfactionem, sacramentaliter reconciliasset: post satisfactionem verò, ipsos non Deo, sed Ecclesiæ duntaxat reconciliasset, fideliumque socie-

tati restitisset. At hoc rationabiliter dici nequit. Quo enim jure (ait Morinus l. 9. c. 2.) quæve prudentiâ sceleris reo, scelus consentienti, statim pepercissent veteres Patres, absolutionemque sacramentalem, omnis culpæ averruncatricem, æternæ pœnæ expunctricem, amicitia Dei conciliatricem, concessim, sine ulla probatione, sine ulla doloris, an fictus sincerusque esset, experientia, largiti fuissent? Ut autem per quamdam externam ceremoniam ad fidelium societatem admitteretur, jam per absolutionem factus Dei amicus, vite æternæ hæres, per multos annos variis experimentis ipsius conversio tentari debuisset? Sandè probatio ante sacramentalis absolutionis concessionem fieri debuit, ne margarita porcis contra Christi mandatum projiceretur, ut in causa absolutionis à peccatis monent Gregorius Nyssenus in epist. ad Leontium, & Augustinus... At secundum hanc sententiam pretiosa absolutionis margarita pœnitentiæ proficienti statim profusa fuit, deinde an ceremoniâ foret dignus, diligentissimè & scrupulosissimè multis annis inquisitum fuit.

Secundò, tantisper sibi veritatis amicus ob oculos proponat ea quæ capite 17. ex veteri disciplina fultus retuli, tuncque (inquit Morinus) *judicet, an æquum sit pœnitentem, post reconciliationem cum Deo, ab Ecclesia sic excipi.* Primam in fletu degebat, *Scripturarum additione, & Ecclesiæ ingressu indignus habitus; à quibus tamen non prohibebantur Ethnici, Judæi, nedum Catechumeni.* Deinde in fletu aliquot annis commoratus, *Ecclesiæ portam subibat, Scripturarum lectionem, & sermones ad plebem auditarum.* Quibus peractis, *ne pœnitentibus subscatis commiseretur, statim à Diacono pellebatur.* Aliquet similiter annis hoc opprobrium passus, multis jejuniis & macerationibus aliquot aliis annis, & pluribus assuebatur, *quotidianis manuum impositionibus suberat, & super eum sic prostratus Episcopus cum Clero Deum deprecabatur, ut illius miseretur, peccatorum veniam indulgeret, & Ecclesiæ mereretur aggregari.* Atqui probabile non est, Patres ut impium, Ethnicum, Judæum & publicanum tractaturos, atque à sacris suis eliminaturos eum quem Deo reconciliasset; super eum velut à demonio possessum precaturos, quem Dei amicum; & cum ipso intimè conjunctum crederent. Deinde probabile non est, quòd SS. Patres ad rem maximam, translationem utique peccatoris à statu filii iræ atque vindictæ, ad filii & amici Dei dignitatem, nullam graviam satisfactionem nec castigationem postularerint. Ad rem autem comparative minimam, justi nimirum cum justis hominibus, filii Dei cum filiis Dei, & fratris cum fratribus externum commercium, tam dura, tam ardua, tam diuturna, scilicet lacrymas nocturnas diurnaque, preces humillimas frequentissimè repetitas, plurium annorum jejunia, chameunias & macerationes, tanquam necessariam preparationem exegerint. Denique probabile non est, nullum apparatus bonorum operum, nulla suspiria, nullos gemitus, nisi fortè levissimos & momentaneos, nullos corporis cruciatus, ad gratiam Dei post enormia crimina recuperandam, sed folia duntaxat confessionis, verbaliumque promissorum requisivisse. Ad externam verò communionem justi cum justis, vix ulio bonorum operum apparatu, vix ullis lacrymis, gemitibus, humilationibus, vix ullis supplicationibus & promissionibus, vix ullis corporis cruciatus, tamen valde diu perpeffis, contentos fuisse.

Tertiò, *omnia quotquot nobis supersunt de hisce rebus testimonia* (pergit Morinus) *evidentissimè vel demonstrant, vel innunt, Ecclesiam semper sibi continenter reconciliasse, & aggregasse, quotquot credidit Deo reconciliatos, reconciliationemque cum Deo rationem esse, & regulatam reconciliatio-*

nis externa cum Ecclesia. Videri potest Clemens Romanus l. 2. c. 20. ubi sic: *Pax & tranquillitas portus est Ecclesiæ Christi, in quam peccatores, absolvendo, restituis sanos, & à macula liberis.* Videri possunt & alia testimonia, quibus Morinus l. 6. c. 21. ostendit, absolutioni à peccatis semper conjunctam, seu necessarid consecutam fuisse admisionem ad societatem fidelium, participationem orationum, assistentiam mysteriorum. Quam ob causam communionis nomine, non Communionem Eucharisticam, sed absolutionem à peccatis veteres Canones frequenter intellexerunt (ut videtur est apud Morinum l. 6. c. 21.) eò quod per eam peccator communioni fidelium restitueretur.

252. Quartò, probabile non est, veteres Patres faciliores fuisse in remittendis peccatis post Baptismum commissis, quam in remittendis commissis ante Baptismum. Cum uno ore semper traxerint, peccata post Baptismum commissã, longè difficiliùs remitti, quam quæ ante Baptismum. Faciliores verò fuissent in remittendis peccatis post Baptismum commissis, si statim post editam Confessionem regulariter ea remississent; faciliores (inquam) fuissent in iis remittendis, etiam remissione perfectã, sive cum Eucharistiæ Communionem conjunctã. *Certum est enim, & exploratum (ait Morinus) antiquissimis sæculis Communionem Eucharisticam à peccatorum indulgentia non fuisse tempore secretam. Deinde quando separatio in multis Ecclesiis facta est, paucissimos, vel potius nullos labores veniam consecutus impositos. Evehebantur enim ad consistentiam stationem, cui Canones, præter mysteriorum abstinentiam, nullos labores tribuunt....* At non minùs certum est Catechumenos, Baptismum postulantes, doloremque de peccatis protestantes, non statim, sed post longum magnamque examen, baptizatos fuisse. Siquidem Catechumenatus, lege ordinariã, biennio duravit, aliquando tribus, quatuor, quinque annis. Si in Catechumenatu graviter peccassent, sæpè Baptismus in vitæ finem dilatus fuit. In casu extraordinario, magnique in Christianismum zeli demonstratione, vix minùs viginti diebus antiquitùs, postea tribus septimanis ante Pascha, ex Catechumenis optimi ad Baptismum in Paschate suscipiendum electi fuerunt, & singulis illis diebus variis jejuniis, & laboriosis operibus, peccatorum etiam Confessione, purgati fuerunt, ut Baptismo in Paschate suscipiendo idonei redderentur. Hæc omnia tamquam certissima tradit Morinus. Ergo major fuisset facilitas remittendi peccata post Baptismum commissã, quam antè commissã, si statim post Confessionem, ante pœnitentiæ actionem, remissa fuissent.

253. Quintò, rigor tribus primis sæculis Ecclesiæ observatus, negandi scilicet in morte reconciliationem Apostatis, & totã post Baptismum vitã impiis, necnon ejectionis ab Ecclesiã, qui pœnitentiam, dum sani essent, petere neglexerant, & demùm in periculo mortis, morbo urgente, petebant; rigor ille (inquam) non solum fuit de negata ipsis reconciliatione externa & cæremoniali, verùm etiam sacramentali. Similiter ergo rigor differendi reconciliationem usque ad impletam pœnitentiam, non solum fuit de dilata usque tunc reconciliatione cæremoniali, verùm etiam sacramentali. Cum non sit ratio dilationem istam restringendi ad solam reconciliationem cæremonialem, potius quam illam negationem; nec mirum videri debeat, quòd Ecclesiã nonnullis peccatoribus absolutionem usque ad peractam pœnitentiam distulerit, quæ nonnullis eam, in ipso etiam mortis articulo, antiquissimis temporibus negavit. Quòd autem tribus primis Ecclesiæ sæculis erga dictos peccatores rigor ille servatus fuerit, testa-

tur imprimis Innocentius I. rigorem illum excusans epist. 3. ad Exuper. c. 2. dicens: *Quasitum est quid de his observari oporteat, qui post Baptismum omni tempore incontinentia & voluptatibus dediti, in extremo fine vitæ suæ pœnitentiam simul & reconciliationem communionis exposcunt? De his observatio prior durior: posterior interveniente misericordiã inclinatio est. Nam cum illis temporibus crebre persecutiones essent, ne communionis concessa facilitas homines de reconciliatione securos non revocaret à lapsu, negata meritò communicatio est, concessã pœnitentiã, ne totum penitus negaretur, & durior remissionem fecit temporis ratio. Sed postquam Dominus noster pacem Ecclesiis suis reddidit, jam depulso terrore, communionem dari abeuntibus placuit, & propter Domini misericordiam, quasi viaticum profecturis, ne Novatiani hæretici, negantis veniam, asperitatem & duritiem subsequi videamur.*

Idem constat ex S. Cypriano epist. ad Antonian. 254. Necnon ex Concilio Arclateni 300. Episcoporum can. ult. dicente: *De his, qui apostatant, & nunquam se ad Ecclesiam repræsentant, nec quidem agere pœnitentiam querunt, & postea infirmitate correpti petunt communionem, placuit eis non dandam communionem, nisi revaluerint, & egerint fructus dignos pœnitentiæ.* Ergo secundum Canonem illum ejusmodi peccatoribus communicatio, id est sacramentalis absolutio, ne in mortis quidem periculo data fuit, antequam dignos pœnitentiæ fructus, recuperatã valetudine, fecissent. Quòd enim ibi communionis nomine peccatorum venia, seu absolutio & reconciliatio sacramentalis intelligatur, pluribus demonstrat Morinus l. 10. c. 1. n. 6. & seqq. Perspicuumque est ex allatis Innocentii I. verbis. Innocentium quippe per *communionem & viaticum* intelligere peccatorum veniam, & sacramentalem absolutionem, nulla vel levissima est dubitanda ratio, ait Morinus n. 10.

Primò namque dicit, tandem concessam esse, 255. ne Novatianismum sequi videretur Ecclesiã. Controversia verò inter Catholicos & Novatianos fuit de venia & absolutione sacramentali. 2.º. eam communionem vocat reconciliationem, quæ concessã pœnitentiã negata fuit; non igitur reconciliatio, concessã pœnitentiã, statim concessã fuit, prout adversarii prætendunt. 3.º. communicatio illa, secundum Innocentium I. à perpetuo exitio vindicatur: subdit enim: *Tribuetur ergo, cum pœnitentiã, extrema communicatio, ut homines ejusmodi... à perpetuo exitio vindicentur.* Est igitur absolutio à peccatis interna & sacramentalis, non externa & cæremonialis dumtaxat. Hæc enim sola à perpetuo exitio non vindicatur. 4.º. antiquissimis illis temporibus sacramentalis absolutio ab Eucharistiã non separabatur, ut norunt in antiquitate peccati. Cui ergo concedebatur Eucharistiã, concedebatur à peccatis absolutio sacramentalis. 5.º. si nomine communionis absolutio non intelligeretur, frustra observatio illa prior ab Innocentio dicta fuisset durior, & posterior inclinatio. Cum prior illa (de sola Communionem Eucharistiã explicata) Innocentii sæculo, & multis post sæculis observata fuerit. 6.º. prior illa observatio idèd usurpabatur, ne (ait Innocentius) lapsi essent de reconciliatione securi. Non igitur concedebatur ipsis per observationem priorem peccatorum venia, sed per posteriorem dumtaxat.

§ II.

Quinque aliis argumentis eadem opinio refellitur.

Sextum argumentum ex eo petitur, quòd prima illa duriorque observantiã mitigatã, non-

nullo saltem criminum absolutio sacramentalis ad finem vite dilata fuerit, & in fine dumtaxat concessa, ut constat ex Felice III. epist. 7. necnon ex Concilio Valentino I. c. 3. ubi apostatas, qui à Catholica fide ad hæresim deficientes altero se baptismo polluerant, satisfactio quidem, seu poenitentia non negatur, sed eam agere iubentur usque in diem mortis, non sine spe tamen remissionis, quam ab eo plene sperare debebant, qui... sam dives in misericordia est, ut nemo desperet. Idem patet ex commonitorio Augustini de susceptione Manichæorum, ubi sic deus: *Non facile admittantur ad baptismum, si Catechumeni sint, nec ad reconciliationem, si poenitentia locum acceperint, nisi periculum mortis urgente.* Neque verò dilatio illa fuit solius reconciliationis ceremonialis cum Ecclesia; sed sacramentalis cum Deo; sicut baptismi dilatio, dilatio fuit baptismi sacramentalis, non ceremonialis dumtaxat. De utraque enim pariformiter Augustinus loquitur, & Concilium Valentinum de ea aperte loquitur, dum ait: *non tamen sine spe remissionis.* Loquitur enim de spe remissionis apud Deum obtinendæ, ut perspicuum est ex contextu.

257 Septimò sic argumentor: reconciliatio, secundum veteres canones, usque ad mortem respectivè ad nonnullos peccatores differenda, sed nulli poenitenti (secundum Concilium Nicænum I.) in morte deneganda, sacramentalis fuit, non ceremonialis dumtaxat. Similiter ergo reconciliatio, quæ usque ad impletam poenitentiam differenda fuit. Consequentia bona est, quia nulla prorsus ratio est aliter de illa, quàm de illa philosophandi. De veritate antecedentis dubitare non permittit S. Syricus Papa epist. 1. c. 3. de Christianis idololatricè pollutis sic ait: *Si respicientes fortè aliquando fuerint ad lamenta conversi, his quamdiu vivunt, agenda poenitentia, & in ultimo fine suo, reconciliationis gratia tribuenda: quia, docente Domino, nolimus mortem peccatoris, sed us convertatur, & vivat.* Quæ postrema verba planè demonstrant, ibi Pontificem agere de reconciliatione necessaria ad hoc ut poenitens non moriatur in mortali crimine, sed vità vivat æternà. De quo etiam dubium non relinquit, dum reconciliatio gratiam absolutè nominat (quam pariter absolutè nominant canones, reconciliatio gratiam ad poenitentiam finem differri iubentes) siquidem reconciliatio, & reconciliatio gratia, absolutè loquendo, semper in causa poenitentia cum absolute (sacramentali) permutatur, inquit Morinus I. 9. c. 3. n. 22. De illa quippe omnes intelligunt Cartaginense IV. c. 76. de infirmo obmutescente sic loquens: *Dent testimonium qui eum adierunt, & accipiat poenitentiam, & si constiterit creditur moriturus, reconcilietur per manus impositionem, & oris ejus infundatur Eucharistia.* De illa quoque omnes intelligunt verba ista Leonis Papæ epist. 91. ad Theodorum: *Mediator Dei & hominum Jesus Christus, hanc Prepositis Ecclesie tradidit potestatem, ut & consentibus actionem poenitentia darent, & eisdem salubri satisfactione purgatos ad communionem Sacramentorum per januam reconciliationis admitterent.* Et cui dubium esse potest de illa loqui Victorem Uticensem, dum lib. 2. persecut. Vandal. inducit Catholicos, Sacerdotum suorum exilia plangentes: *Qui nobis poenitentia manus collaturæ sunt, & reconciliationis indulgentiæ obstrictus peccatorum vinculis solvuntur?* Nulli etiam dubium est de ea loqui Augustinum, dum epist. 228. edit. noviss. haud minùs necessariam dicit reconciliationem in morte, quàm baptismum, ad vitandum exitium æternum; dumque inde probat necessitatem Ministrorum Ecclesie in morte: *An non cogitamus, cum ad istorum pericula pervenitur extrema... quantus in Ec-*

clesia fieri soleat concursus; aliis baptismum flagrantibus, aliis reconciliationem... Ubi si Ministris desint, quantum exitium sequitur eos, qui de seculo isto, vel non regenerati exeunt, vel ligati. Quantus est etiam luctus fidelium suorum, qui eos secum in vite æternæ requie non habebunt!

258 Octavò, si Romana Ecclesia poenitentis sacramentaliter, ante omnem poenitentia actionem, ipsamet poenitentia impositione absolvisset, solamque politicam & ceremonialem reconciliationem ad finem poenitentia distulisset, non cum olim rigorem servasset erga poenitentes, quos post acceptam & inchoatam poenitentiam, ante illius finem mori contigisset, ut etiam post mortem ipsos Ecclesiasticis precibus ac sacrificiis privasset. Neque enim probable est, Romanam Ecclesiam censuisse, pro iis nec preces, nec sacrificia esse offerenda, quos quantum homini iudicare fas est) in gratia & amicitia Dei mortuos, utpote à peccatis sacramentaliter absolutos esse credidisset. Ipsos verò precibus & sacrificiis per aliquot sæcula private, non est dubium. Quamvis enim varia quoad hoc fuerit variarum Ecclesiarum praxis & opinio, (siquidem Concilii Valensii Patres pro iis preces & sacrificia offerenda consueverunt) S. Leo epist. 91. super hac questione consultus, respondit: *Si autem aliquis eorum, pro quibus Domino supplicamus, quocumque interceptus obstaculo, à munere indulgentia presentis exciderit, & proutquam ad constituta remedia perveniat, temporalem vitam humanà condicione finierit, quod mens in corpore non recepit, exutus carne non poterit: Nonnulli quidem, ut refert idem Pontifex, volebant poenitentium illorum actiones merita examiniari, atque ex iis iudicandum, an Ecclesiasticis suffragiis forent digni.* Sed S. Leo respondit, hoc examen non esse necessarium; eò quòd Deus iustitiæ suæ reservasset, quod sacerdotale ministerium implere non potuisset; siquidem disposuisset, ut quod quibusdam tepidis aut negligentibus accidit, nemo non metuat. *Multiplex enim utilis ac necessarius est, ut peccatorum reatus ante ultimum diem sacerdotali supplicatione solvantur.* Quem totum S. Pontificis contextum quisquis non præoccupatè mente ponderaverit, inde liquido concludet, non fuisse olim Ecclesie Romane morem, poenitentes ante poenitentia finem sacramentaliter absolvere. Quòd enim de ea S. Leo loquitur (præter dicta) inde manifestum est, quòd per constituta remedia, post peractam poenitentiam conferenda, non aliud quàm sacramentalem abolutionem intelligit; per ea namque intelligit reconciliationem, quam paulò ante januam vocaverat ad communionem Sacramentorum. Dixerat enim paulò ante: *Ecclesie Prepositos consentibus actionem poenitentia dare, & eisdem salubri satisfactione purgatos ad communionem Sacramentorum per januam reconciliationis admittere.* Intelligit ergo reconciliationem illam, quæ januam est ad communionem Eucharistiæ, illam utique reconciliationem multum utilem atque necessariam, per quam peccatorum reatus sacerdotali supplicatione solvitur, à qua ante obitum excidere nemo non metueret debet. Illam haud dubiè, quam sancti Patres sanxerunt nulli poenitenti in morte negandam, quamque Concilii Nicæni Patres vocant maxime necessariam viaticum; Valenses (de illo ipso casu loquentes, de quo S. Leo) Sacramentorum viaticum, dictis poenitentibus idè non negandum, quia dum se diutius reos statuunt, indigno salutiferis remediis iudicant, ac dum purgatores restitui desiderant, absque Sacramentorum viatico intercipientur, quibus fortasse nec absolutissimam reconciliationem Sacerdos denegandam putasset. Quæ profectò tam emphatica, tamque magisteria epitheta plus significant, quàm externam ceremoniam

niam, ab Ecclesia institutam, per quam minor excommunicatio solvitur, & ad aliorum fidelium societatem poenitens admittitur, ad quam sacerdotale ministerium in casu necessitatis minime est necessarium.

259 Nonò, sententia quae afferit, sacramentalem absolutionem statim ab initio in ipsamet poenitentiae impositione concessam fuisse, non concordat cum historia, quam ex Augustino refert Ivo p. 1. c. 191. & Gratianus cap. *Sanctum est* de Consecrat. dist. 4. utique de Catechumeno & poenitente, in eadem navi periclitantibus, quorum ille baptismum à poenitente petit & obtinuit; poenitens verò, ne periculose vitam finiret (ut enim paulò ante dixerat, pro peccato, de quo agebat poenitentiam, amiserat sanctitatem, id est gratiam sanctificantem) petit ab eo ipso quem baptizaverat, ut eum reconciliaret, & factum est. Tamen si enim reconciliatio, quam à Laico illo petit, non fuerit absolutio sacramentalis (ut pote quae à solo Sacerdote, non à Laico concedi potest) sed sacramentale aliquod, ab aliquibus Ecclesiis, in absentia veri Sacramenti, & Ministris illud conferre valentis, institutum, & à Catholica Ecclesia tunc non improbatum: nihilominus ingens timor, illius poenitentis, ne non reconciliatus periculose vitam finiret, satis demonstrat, illum poenitentem ab initio sacramentaliter absolutum, seu Dei amicum factum non fuisse (neque enim periculum est, ne Dei amicus malè vitam finiat) ideoque jure merito petisse reconciliationem à Laico illo; per quam licet non fuerit sacramentaliter absolutus, per ipsam tamen (velut sacramentale quoddam) interna de vita graviter periclitantis dispositio in tantum excitabatur & incalcebat, ut à Deo precibus Ecclesiae Sacramenti effectum poenitens promeretur.

260 Decimò, reconciliationem, post actam poenitentiam olim concessam, ceremoniam non fuisse, sed sacramentalem, patet ex eo quòd cum antiqui Patres cum baptismo frequenter comparant, paremque utriusque effectum tribuant, prout videre licet apud Morinum lib. 9. cap. 3. n. 12. ubi sic: "Eadem est ratio: absolutionis à peccatis in baptizatis, post actam poenitentiam, & baptismi in Catechumenis, post Catechumenatum. Idè Patres baptismum reconciliationem, veniam, communionem, absolutionem, & ejusmodi synonyma baptismum equiparant, ad utrumque suscipiendum eandem animi dispositionem exigunt, & utriusque eundem effectum tribuant. Illis quoque saeculis, ut statim post baptismum Communione Eucharistica donabatur baptizatus; sic post absolutionem poenitens. In canonibus autem Eliberitanis sapè idem crimen retardat in Catechumenis baptismum, in baptizatis verò Communionem, ut can. 37. *Eos, qui ab immundis spiritibus vexantur, si in fine mortis fuerint constituti, baptizari placet. Satisfacti fuerint, dandam esse Communionem.* Can. 37. *Delator, si quis existerit fidelis, & per delationem ejus aliquis fuerit proscriptus, vel interfectus, placuit eum nec in fine accipere Communionem. Si levior causa fuerit, intra quinquentium accipere poterit Communionem. Si Catechumenus fuerit, post quinquentium tempora admittatur ad baptismum.* Eadem comparatio instituitur cap. 10. 45. & 46. Sic cap. 63. & 68. cap. 3. & 4. & cap. 42. Est igitur evidentissimum idem in baptizatis operari Communionem in isto Concilio, quòd in Catechumenis baptismum. Sed baptismus remissionem peccatorum operatur. Ergo & Communitio. Non igitur aliud in isto Concilio significat Communitio, quam absolutionem à peccatis. Sic etiam Tertullianus in lib. de poenit. baptismum in

Catechumenis perpetuò comparat cum absolutione à peccatis in baptizatis, docetque Catechumenos actà poenitentia baptizari, ut baptizati actà poenitentia absolvantur. Et Cyprianus epist. 13. poenitentes in fine vitae absolvi jubet, & Catechumenos baptizari. Ita S. Augustinus lib. 1. de adult. conjug. ad Pollentium dixit, eandem rationem esse dandi baptismum Catechumenis, & reconciliationem poenitentibus: *Quae autem baptismatis, eadem reconciliationis est causa, si forte poenitentem finiende vitae periculum preoccuparit.* Id repetit in commentario ad universam Ecclesiam pro recipiendis Manichaeis: *Nec facile admittantur ad baptismum, si Catechumeni sint; nec ad reconciliationem, si poenitentia locum acceperint, nisi periculo mortis urgente, vel si quis aliquanto tempore probatus esse cognoverit Episcopus.* ... Idè in antiquissima illa poenitentium praesentatione, quae fit Pontifici ab Archidiacono, post actam poenitentiam in Coena Domini, quae incipit, *adest, o Venerabilis Pontifex*, non semel comparantur in eodem remissionis effectu, baptismus & reconciliatio. Haec enim Morinus, qui cap. 2. n. 16. ad idem exhibuerat Cyprianum in sua contra Stephanum Papam controversia epist. 74. in fine suam exponens opinionem, de haereticis ad Ecclesiam redeuntibus, quos volebat rebaptizari, si ab haereticis extra Ecclesiam baptizati fuissent; sed eos, qui baptizati in Ecclesia prius fuerant, & sic ad haereticos transierant, oportet (inquit) cum redeunt, actà poenitentia, per manus impositionem solam recipi, & in ovile, unde erraverant, restitui. Illud ergo (secundum ipsum) in haereticis baptizatis in Ecclesia operabatur illa manuum impositio, id est reconciliatio, post actam poenitentiam, quod baptismus in haereticis extra Ecclesiam baptizatis, peccatorum utique remissionem, & incorporationem in Ecclesia. Non erat ergo reconciliatio merè ceremonialis, sed sacramentalis, ut sacramentalis baptismus secundum Cyprianum.

§. III.

Tandem opinionis illius falsitatem demonstrant rationes, propter quas antiqui Patres tam laboriosa poenitentia opera canonicè poenitentibus imponerant.

Prima namque ratio fuit, ne communicatio-
ne cum impiis, per opera illa nondum purificatis, contagionem criminis in se contraherent, ut videre est apud Morinum l. 1. c. 17. Hoc autem timere non potuissent, si poenitentes, quibus ea imponerant, non post, sed ante operum illorum adimplerem sacramentaliter absolvisent. Quomodo namque in se contrahere potuissent contagionem criminis jam remissi, communicando cum iis quos, per absolutionem sacramentalem jam antè purgatos, Deoque acceptos, & gratos esse scivissent? Quomodo contagionem illam timuissent ab iis, quos non impuros, sed à Deo purificatos credidissent; cum scriptum sit: *quod Deus purificaverit, tu commune ne dixeris?* Quomodo communicare timuissent cum iis, quos credidissent sacramentali absolutione dignos factos, ut cum Deo ipso, tanquam filii cum Patre communicarent? Quomodo indignos censuissent ad habendam cum fratribus communionem, qui indigni non essent ad habendam communionem cum Deo? Quomodo majorem requisivissent sanctimoniam ad habendam societatem cum hominibus, quam ad habendam societatem cum Deo?

Secunda ratio fuit, ut interim Patres explorarent, an poenitentium conversio sincera foret, ac plena,

five ex toto corde; atque ad eam fide digna, talisque, ut poenitentes redderet sacramentali absolutione dignos, sine periculo absolvendi indignos. Hoc enim innumeris locis Patres ipsi testantur, ut Morinus ostendit ibidem c. 16. & 17. Non igitur poenitentes absolverunt, priusquam opera illa percipissent. Alias absolverent nondum exploratos an sincerè ac plenè conversi essent, cum periculo absolvendi indignos.

263 Tertia ratio fuit, ut operibus illis, humilioribusque & afflictionibus poenitentialibus, divinam sibi misericordiam poenitens alliceret, plenèque conversionis gratiam impetraret, uti videbimus cap. 26. Non ante ergo, sed post opera illa perfecta, sacramentalem absolutionem veteres Patres impenderunt; utpotè quam illis solis impenderunt, quos plenè conversos præsumpserunt. Plenè autem conversos non præsumpserunt, nisi eos, qui operum illorum adimpletionem divinam sibi misericordiam concilians, ab ipsa plenè conversionis gratiam impetrassent. Si enim ante illorum adimpletionem ipsos plenè conversos præsumpserunt, ad impetrandam plenè conversionis gratiam opera illa frustra impotissent.

264 Quarta ratio fuit, ut per opera illa peccatores à Deo veniam, æternique ignis extinctionem impetrarent. Quis enim nescit, prius media præstanda, quam finis obtineatur? Si igitur eum in finem opera illa præscripterunt, prius ea præstari voluerunt, quam absolutione donarent, per quam æternus ignis extinguitur, veniaque à Deo conceditur. Quod autem eum in finem, & non ob solam politicam, nec solum ad Ecclesiæ satisfactionem in foro externo opera illa præscripterint, eleganter ostendit Episcopus Caltoriensis in Amore suo poenitente p. 2. c. 14. §. 2. Si enim (inquit) petas à Tertulliano, cur exomologesis tam acerba & diuturna lapsis imponebatur, l. de poenit. c. 9. non respondet, id à SS. Patribus unice factum ut Ecclesiæ in foro externo satisficeret; sed ut de periculi amore Dominum honoret, ut in peccatorum ipsa pronuntians... temporalis afflictione æternam supplicia... expungat. Si petas ab eodem Scriptore, quo sine exercenda sunt laboriosa poenitentia opera: *Deliqui, dicite, in Deum, & periclitor in æternum perire. Itaque nunc pendeo, & maceror, & excrucior, ut Deum reconciliem mihi, quem delinquendo lesi.*

265 Si assiduam Tertulliani lectorem S. Cyprianum consulamus, ut ab eo discamus fructum finemque eorumdem operum? Serm. de lapsis dicit, quod operibus illis peccata purgantur, atque à morte anime liberantur, eademque esse media, per qua peccator Dei misericordiam, peccatorum veniam, sententiaque damnationis abolitionem impetrat: *Si precem quis toto corde faciat, si veris poenitentia lamentationibus & lachrymis ingemiscat, si ad veniam delicti Dominum iustis & continuis operibus instet, misereri talium potest... potest ille indulgentiam dare, sententiam suam potest ille destitit.*

266 Si interrogemus S. Pacianum, utrùm poenitentia subsecuta fuerit absolutionem sacramentalem; an verò eam præcesserit, sicut opus meritorium mercedem, & dispositio formam præcedit? S. Doctòr respondebit, inter remissionem peccatorum, quæ datur in Baptismo, & eam quæ datur per absolutionem sacerdotalem, illud discriminis intercedere, quod illa, tamquam liberale munus, sine longa preparatione; hæc verò non nisi post multi molestique laboris merita donetur: *Baptismus enim (inquit epist. 31. ad Simpron.) Sacramentum est Domini & Passionis, poenitentia venia, meritum confitentis. Illud omnes adipisci possunt, quia gratia donum est, id est gratuita donatio. Labor verò ipse paucorum est, qui post casum resurgunt... qui carnis interitu reviviscunt, &c.*

Ad idem laudatus Episcopus profert & ponderat testimonia SS. Ambrosii, Augustini, Prosperii, Leonis Magni, Cæsarii, Gregorii Magni, Isidori Hispalensis, Eligii, & Basilii Seleucensis. Quæ apud ipsum videri possunt.

CAPUT XX.

Sola absolutio sacramentalis criminum publicorum, canonicè consentià multatorum, ad finem usque prostrationis, seu tertiæ stationis, regulariter dilata non fuit; verum & occultorum.

Suppositum negant Juniores præcedenti cap. re. 263 lati, negant (inquam) occulta crimina, quàmlibet gravia & enormia, olim castigata fuisse poenitentia canonicè. Et, quod mirum est, pro se allegant Morinum, qui ipsi diametraliter adversatur, uti proximè videbitur. Allegant etiam Chryso- stomum homilia 2. ad populum Antiochi. dicentem: *Nec hoc est tam mirabile, quod peccata nobis dimittit Deus; verum ipsa non revelat, nec manifestare facit, nec accedentem cogit in medio parata edicere; sed sibi soli rationem reddere vult & confiteri.* Necnon Augustinum serm. 16. de verb. Dom. rigorosis Ministros tam benigni Dei increpantem his verbis: *Solu nobis, & coram omnibus vis arguere? non es corrector, sed proditor.*

Verum Chryso- stomus, Nectarii successor, fa. 263 etique ipsius defensor, quo (ut ait Bellarminus l. 3. de poenit. c. 14.) publicam occulti criminis poenitentiam & confessionem abrogaverat (quam Ecclesiarum Episcopi occasione Novatianæ hæreses instituerant) solum vult publicam criminis occulti confessionem divino jure non esse præceptam, sed secretà confessionem Deum esse contentum. De quo hic quæstio non est. Augustinus verò ibi fideliter non refertur, manifesteque agit de correctione fraterna (de qua etiam quæstio non est.) Explicans enim fratrem correctionis modum, à Salvatore præscriptum: *Si peccaverit in te frater tuus, corripe eum inter te & ipsum solum. Quare? (peccit Augustinus) quia peccavit in te. Quid est in te peccavit? Tu scis quia peccavit. Quia enim secretum fuit, quando in te peccavit, secretum quere, cum corrigis quod peccavit. Nam si solus nobis, quia peccavit in te (quæ verba in objectione subdole omisa sunt) & eum vis coram omnibus arguere, non es corrector, sed proditor.*

Morinus denique pro sua illa opinione non allegaret, si in fonte legissent. Cùm iib. 5. c. 8. 9. 10. 11. 12. 13. & 14. (ut dixi) diametraliter ipsi adversetur. Siquidem c. 8. Doctores plures refert & celebres, qui docuerunt poenitentiam de criminibus occultis antiquis publicè fieri solitam, atque etiam à Patribus fieri præceptam. Ad hoc (inquam) refert Ruardum Tapperum, Hestelium, Lindanum, Petrum Soto, Bullingerum, Alanum Copum, Gregorium de Valentia, Cardinalem Petronium, Cardinalem Bellarminum, Rossensem (qui & ipse Cardinalis fuit & Martyr) Concilium Provinciale Colonien- se, Hentiquez, Dionysium Petavium, Albaspinam, Franciscum Hallerium, quibus ipse subscribit: addens, quod cum crimen publicum ex poenitentia publica non reveletur, multò minus occultum. Capite 9. suam hanc sententiam, & laudatorum Doctorem, tribus argumentis ex antiqua disciplina eruit, deinde S. Augustini variis testimoniis demonstrat. Cap. 10. idem probat ex sanctis Leone, Innocentio, Isidoro, Eligio. Cap. 11. idem demonstrat ex antiquis canonibus, qui propter crimina occultissima Clericos quosvis ab officio deponunt, aut in multos annos suspendunt. Confirmatque hanc præxim illustrissimis exemplis, & antiquis Orientalium Pæ-